

qo'yiladigan talablarni o'z ichiga oladigan sanitariya, veterinariya, veterinariya-sanitariya qoidalari va normalarini, fitosanitariya normalarini, qoidalarini va gigiyena normativlarini, davlat standartlarini, texnikaviy shartlarni belgilash yo'li bilan amalga oshiriladi"

Yuqorida ko'rishimiz mumkin-ki, qonunda boshqa shu kabi hujjatlarda ham oziq-ovqatga bo'lgan e'tibor ko'rinib turibdi.

Xulosa qilib shuni aytishimiz mumkinki, ayni paytda biz har xil oziq-ovqatlarni ifloslantiruvchi moddalar, zararkunandalar va oldindan aytib bo'lmaydigan ob-havoga duchor bo'lgan iflos yerlarda yetishtirilgan oziq-ovqat bilan shug'ullanamiz! Oziq-ovqatlarning ifloslanishi xavfi hamma joyda mavjud va biz qila oladigan narsa o'zimizni va boshqalarni bunday xavflardan xabardor qilish va oldini olish uchun harakat qilish orqali ifloslangan oziq-ovqat mahsulotlariga individual ta'sir qilishni minimallashtirishdir.

JAHONDA RO'Y BERAYOTGAN URUHLAR TA'SIRIDAGI EKOLOGIK MUAMMOLAR

Hoshimov M.S.

mansurhoshimov19871987@gmail.com

Central Asian Medical University

*Ekologik muammolar universaldir, chunki biosfera davlat chegaralarini tan olmaydi.
Insonning umumiy muammolari ham universal vazifalarni keltirib chiqarmoqda.*

Sh.M. Mirziyoyev

Insonning kundalik faoliyati sayyora tabiatiga kuchli ta'sir ko'rsatadi. Bu yil aksariyat ekologik muammolar yanada kuchayadi. Keling, yangi materialda inson omili tufayli dunyo qanday o'zgarib borayotganini muhokama qilaylik.

Iqlim o'zgarishi va uning namoyon bo'lishi yarim asrdan ko'proq vaqt davomida faol muhokama qilinmoqda. Dastlabki skeptitsizmga qaramay, olimlar hozir iqlim o'zgarishining tezlashishiga va ko'plab jarayonlarni miqyosga olib keladigan antropogen omil ekanligiga rozi bo'lishadi.

Biologik xilma-xillikning yo'qolishi. Yovvoyi turlarning yo'qolishi. Inson faoliyati ham o'simliklar va hayvonlarning ommaviy nobud bo'lishiga olib keladi. Bunga nafaqat iqlim o'zgarishi va uning oqibatlarini, balki boshqa ko'plab jarayonlar ham sabab bo'ladi: tabiiy yashash joylari - o'rmonlar, o'tloqlar, mangrovlar - qishloq xo'jaligi erlariga aylanishi, o'rmonlarni kesish, botqoqlarni quritish, ayrim hududlarning ifloslantiruvchi moddalar bilan zaharlanishi, urbanizatsiya, va boshqalar. WWF ning yangi hisobotida aytilishicha, 1970 yildan beri sutemizuvchilar, baliqlar, qushlar, sudraluvchilar va amfibiyalar soni o'rtacha 69 foizga kamaydi. Shuningdek, 2020 yilgi tadqiqot Yerda yovvoyi tabiatning oltinchi ommaviy yo'q bo'lib ketishi tezlashayotganini isbotlaydi . 500 dan ortiq quruqlikdagi hayvonlar turlari xavf ostida va 20 yil ichida yo'qolishi mumkin; o'tgan asrda qancha yo'qotilgan.

Haddan tashqari baliq ovlash va ov qilish . Aksariyat odamlar 50 yil oldingiga qaraganda taxminan ikki baravar ko'p oziq-ovqat iste'mol qiladilar va er yuzida 1960-yillarning oxirlariga qaraganda to'rt barobar ko'p odamlar bor. Bu baliq ovlanadigan suv havzalarining 30% "ortiqcha baliq" deb tasniflanishining sabablaridan biridir. Haddan tashqari baliq ovlash atrof-muhitga zararli ta'sir ko'rsatadi, buning natijasida baliqlarning butun turlari yo'qoladi, suv o'tlari miqdori ko'payadi, dengiz ekotizimlari beqarorlashadi va okean ifloslanadi.

Ukrainada 80 dan ortiq turdagi hayvonlar yo'q bo'lib ketish arafasida. Urushlarda tabiiy bog'lar, hayvonot bog'lari va boshpanalarni nishonga olishadi va urush paytida allaqachon 10 000 000 dan ortiq hayvonlarni o'ldirishgan .

O'rmonlarni kesish. Ba'zi ekologik muammolar vaqt o'tishi bilan o'zgarishsiz qolmoqda. Bunday muammolardan biri sanoat va tasodifiy daraxt kesishdir. Xususan, har soatda 300 ta futbol maydoniga ega o'rmonlar kesiladi. Qishloq xo'jaligi o'rmonlarni kesishning asosiy sababi,

chorvachilik yoki oziq-ovqat ekinlarini etishtirish uchun erlar tozalanadi. Agar o'rmonlarni kesish va o'rmonlarni qayta tiklash sur'ati va yondashuvi o'zgarmasa, 2030 yilga kelib sayyorada o'rmonlarning atigi 10 foizi bo'lishi mumkin.

Havoning ifloslanishi. Havoning ifloslanishi ham eng doimiy ekologik muammolardan biri. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti ma'lumotlari shuni ko'rsatadiki, dunyo bo'ylab har yili 4,2 milliondan 7 milliongacha odam havoning ifloslanishi tufayli vafot etadi va har 10 kishidan 9 nafari yuqori darajadagi ifloslantiruvchi moddalarni o'z ichiga olgan havodan nafas oladi.

Ukrainadagi urush atmosferaga eng katta ta'sir ko'rsatadi, chunki harbiy harakatlar doimiy yong'in va portlashlar bilan ham bog'liq. Har ikki tomon bir-birining pozitsiyalari, o'q-dorilar ombori va jihozlariga putur etkazmoqda. Atmosferaga millionlab tonna chiqindilar kiradi - mayda chang, azot oksidi, oltingugurt oksidi, aldegid, angidrid va boshqalar. Davlat inspeksiyasi ma'lumotlariga ko'ra, urush natijasida atmosferaga etkazilgan hisob-kitob yo'qotishlari hozirda 1000 milliard Ukraina grivinini tashkil etadi. Xaritamizda real vaqt rejimida Ukrainadagi havo holatini kuzatishingiz mumkin.

Turli chiqindilar bilan ekotizimlarning ifloslanishi. Oziq-ovqat chiqindilari. Inson iste'moli uchun mo'ljallangan oziq-ovqatning uchdan bir qismi - taxminan 1,3 milliard tonna - tashlanadi yoki yo'qoladi. Va bu mahsulotlar chiriganida, yillik issiqxona gazlari chiqindilarining uchdan bir qismi chiqariladi. Qizig'i shundaki, rivojlanayotgan mamlakatlarda oziq-ovqat chiqindilarining 40% yig'ish va qayta ishlashdan keyin hosil bo'ladi, rivojlangan mamlakatlarda esa 40% chakana savdo va iste'mol qilish jarayonida hosil bo'ladi. Misol uchun, AQShda mahsulotning 50% dan ortig'i o'zining "jozibali" ko'rinishi tufayli chiqindiga aylanadi - bu taxminan 60 million tonna meva va sabzavotlar. Oziq-ovqat mahsulotlariga bo'lgan bunday munosabat dunyoning ko'plab mamlakatlarida oziq-ovqat xavfsizligining etishmasligiga olib keladi.

Tog'-kon va qurilish sanoati chiqindilari. Insoniyatning mavjudligi juda katta miqdordagi resurslarni talab qilganligi sababli, dunyo konchilik va qayta ishlash sanoatida faoldir. Biroq, hamma narsa juda oddiy emas va birlamchi qazib olingan resurslarning aksariyati tozalashni talab qiladi, bu esa katta hajmdagi sanoat chiqindilarining paydo bo'lishiga olib keladi. Xususan, birgina AQShda har yili 8 milliard tonnadan ortiq bunday chiqindilar paydo bo'ladi. Turiga qarab ular nafaqat katta maydonlarni egallashi, balki atmosferani va yer osti va yer usti suvlarini ham ifloslantirishi mumkin.

Qurilish chiqindilari atrof-muhitga xuddi shunday ta'sir ko'rsatadi. Urush tufayli Ukrainada o'nlab, yuzlab aholi punktlari vayron bo'lgan. Vaqt o'tishi bilan yaroqsiz binolar va ularning chiqindilarini yo'q qilish masalasi paydo bo'ladi: ularni nafaqat maxsus poligonlarda saqlashni, balki qayta ishlashni ham tashkil qilish kerak bo'ladi.

Atrof-muhitni muhofaza qilishning yanada samarali usuli bu ekologik tashkilotlar bilan hamkorlikdir. Faqat birgalikda biz tabiatimizni himoya qila olamiz va barcha uchun orzu qilingan barqaror va do'stona kelajakni qura olamiz!

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDAGI MAVJUD SUV ZAXIRALARIDAN FOYDALANISH MADANIYATINI AHOLI O'RTASIDA KENG MIQYOSDA TARG'IB QILISH

*Maxmudov Abdulaziz Axliddin o'g'li
Farg'ona Politexnika instituti*

O'zbekiston Respublikasidagi bugungi kundagi mavjud ekologik muamolarning kelib chiqishning asosiy sabablaridan biri bu SSSR davlatining bizni yurtimizdagi Paxta maydonlarini ko'paytirishi bilan bog'liq. Kommunistik partiya va Sovet hukumatining 1956-yilgi va 1958-yilgi Mirzacho'l yerlarini sug'orish va o'zlashtirish sohasidagi ishlarni yanada kengaytirish va tezlashtirish haqida qarorlari Mirzacho'lni o'zlashtirishda yangi eng katta bosqichga qadam qo'yilganligini ko'rsatadi. Mirzacho'lni o'zlashtirishni davom ettirish texnika jihatdan juda murakkab ishlarni amalga oshirishni taqazo qilgan. Mirzacho'lni bundan buyongi(1956-yildan)